

KIZBOĞAN ÇİÇEĞİ

Ayşe Ünüvar

- Kedibağıracağı çiçekleriyle bezeli yoldan geçmeyeli uzunca bir vakit olmuştu. O zaman hayalleri, umutları, geleceğe dair inançları bambaşkaydı. İşte şuracıkta, şu iri taşın üzerinde, Sıdika ile oturur Hülyayı beklerler; o, asma bezeli merdivenleri sekerek inerken “Yine geç kaldın ama.” derlerdi. Gülümser ve “Yok yok geç değil, siz erken gelmişsiniz.” derdi. Her sabah okul yolundaki bu konuşma, tatlı atışma hiç değişmeden devam eder; okula vardıklarında, her biri ayrı sıraya oturup derslerine bir gayretle sarılırlardı. Okumak, iyi eğitim almak, uzaklara varmak isterdi. Bunu hatırladı oracıkta. Sonra aynı taşa oturup önce Sıdika’nın sonra da Hülya’nın gelmesini bekledi. Bir adam ineklerini otlatıyordu. Tarla, baştan sona gelin çiçeği gibi bezeliydi. Bu garip çiçek hep beyaz mı açardı? Yok yok! Bu çiçeklerin pembesini de görmüştü konferans için gittiği bir doğu şehrinde. Öyleyse başka renkleri vardı ama çocuk hayalleri bunu hiç kabul etmedi. Bu çiçek hep beyaz açardı. Öyle uzun uzadıya yerlerde sürünen bir sarmaşık gibi uzar gider, ucu bucağı birbirine dolanır ve çiçeği gramofona benzerdi. Onlarca, belki yüzlerce olurdu bu tarlada. Yüzlerce gramofon başka bir şarkıyı çalar, başka yerlerin ezgisini dile dolar, öylece ayak altında açmazmış gibi başı havaya havaya nefes verir, dans ederdi. Açıverdiklerinde aylardan ya temmuzu ya ağustosunu vururdu zamanın düşüncesi. Telefonuna baktı. Ağustos altıyı, yıl iki bin yirmiyi gösteriyordu. Kaç yıl geçmiş, neler değişmiş, arkadaştan öte kardeş saydıklarıyla kaderleri bir daha çakışmamıştı. Hülya, evlenip çok uzaklara gitmiş; gelin gittiği yerde bahtı gülmemiş, iki çocuklu bir kadinken mutfak tüpünün patlamasıyla yaşamı son bulmuştu. Sıdika aynı şekilde hemen evlenip yurt dışına gitmiş, çocukları olmuş, bir çikolata fabrikasında işçi olarak çalışıyor; kocasını ve yaşamını seviyordu. Onunla ilgili yıllar olmuştu ki yeni bir haber alamamıştı. Zaman, insanları koskoca bir yalan gibi ayırıyor; adına da gurbet gibi soğuk bir kelime ekliyordu. Bu çiçekleri, kedibağırıklarını,

-niye böyle bir isim koydularsa artık bu güzel çiçeğe- en çok seven Sıdika'ydı. Ak pak açan çiçeklere bakarak; "Şöyle bir eteğim olacak. Kabarık hem de. Oduka beyaz. Aynı bunlar gibi. Sonra çiçeğim! Çiçeğim yeşil olacak ve bu çiçeğin -kedibağırsağının- uzayıp giden dalları gibi narin, uzun, sevdalı, sarıp sarmalayacak kollarıyla beni, kalbimi, hayallerimi ve umutlarımı; bunca yıl biriktirdiğim kimsesiz düşlerimi, böyle tıpkı bir sarmaşık gibi bırakmayacak beni, üzüntülerimi alacak yalnız. Kimsesizliğimin çiçeği olacak bu, babasızlığımın, ağabeysizliğimin, en çok da annesizliğimin." derdi. Üvey annesi vardı Sıdika'nın, babası da ölmüştü sonradan. Kadın, evin barkın çocukların sahibi oluvermiş; bunu anlamlı bir nimet saymak yerine deli gücünü önce oğlanların, sonra da evin tek kızı Sıdika'nın üzerinde uygulamış; tabiri caiz ise oğlanları uzak yerlere işçi gönderip tek çocuklu, evi, barkı, parası olan zengin dul görünümüyle masum bir dula bürünmüştü. Uzaktan, bizi görür görmez "A benim tatlı kızlarım siz mi geldiniz, hemen çağırayım Sıdika'yı, uykuda daha. Bilirsiniz pek miskindir." derdi. Oysa biz bilirdik evin temizliğinin, bulaşığının, hatta yemeğinin bile Sıdika'nın omuzlarında olduğunu. Öğretmen tırnak ve mendil temizliği için ellerimizi sıranın üzerine kaldırttığında görürdük bulaşık suyundan ellerinin pörsüyüp buruş buruş olduğunu ya da bazı zamanlar özellikle yaz tatili dönüşü- ellerinin patlıcan, biber doğramaktan kirli siyah bir hâl aldığı. En kötüsü de bu kirler gözükmesin, üvey anne çocuğu eziyor demesinler diye o ellere zorla kına yaktığını. Kınayı hiç sevmezdi Sıdika, kokusunun ona dokunduğunu söylerdi. Oysa biz bilirdik, kına ona annesini hatırlatırdı ve bu kadın -üvey anne- sanki bilerek her yeri, her şeyi kınalı sever; kapı önündeki hovardagözü çiçeklerine bile kınalı hovarda derdi. Bilirdik! Bu kadın zıvanadan çıkartmak ve kızı evden kaçirtmak, arkasından da "Akli fikri oynaştaydı demek!" derindeydi ta o zamanlar. Zaten Sıdika'nın, okul biter bitmez hemen kocaya kaçma sebebi de bunlardan biriydi elbet.

"Allah'tan kocası iyi adam çıktı." demişlerdi. Düğününe gidemedim, sınavım vardı o gün. Kaçıp gittiği aile; tıpkı kedibağırsağı çiçeği gibi kabarık, beyaz, gramofonumsu eteği olan bir gelinlik giydirmişler ona. Eline ise yeşil bir çiçek vermişlerdi, ona ömrü billah sarılacak kadar uzun ve nahif. Rahmetli Hül'ya'dan duymuş, dinlemiştım düğüne dair her şeyi.

Hep merak eder ve evde yatalak babaanneme sorardım: "Bu çiçeğin yapraklarının neden ucu bucağı yok babaanne?" O da şöyle derdi: "Zamanın behrinde bir genç kız, keçi otlatırken uyuya kalmış; yaşı küçükmüş, sabahın köründe oğlakları gütmek onun göreviymiş. Üvey annesinin isteğiymiş bu. O çıkıp gidince yumurtanın en iyisini, peynirin en yağlısını, balın dolu peteklisini oğlanlarına yedirir; kızcağız öğleye doğru çıkıp gelince mutfakta bir parça ufralı yufka ile bir toprak peynirden başka bir şey bulamaz, üvey kardeşlerinin de aynı şeyleri yediğini düşünüp üzülür ve "Anne, keçileri de ben güdeyim, uzak otlaklara analarını da götürüyem, çaput gibi yapraklı dalları eğeyim, karınlarını bir güzel doyurayım, ne kadar eşek dikenini, cim cim dikenini, kahve dikenini, çiçekli diltir varsa bir güzel yedireyim de göğüsleri süt dolup taşsın, sen de

bol bol peynir, yoğurt, yağ yap ki kardeşlerim irileşsin çabuk büyüsün.” dermiş. Olmazmış bir türlü! Her şeyin en iyisini yiyip içen üçüz oğlanların yüzü gülmez, kulaklarından gün görünür, mahalleli “Ah bacım üvey yerdesin diye mi bakmazsın bu oğlanlara, hele hele evin kızının kan fışkırtır yüzünden, bir eli bal, bir eli yağ ellehem?” “Öyle öyle ha bacılar, herifin tek evladı bu kız. Ne diyeyim sonradan gelen biziz bu eve, kan kusup kızcılık şerbeti içtim deyiver, derdi rahmetli annem. Öyle diyorum ben de... Ne yapayım bundanda mı boşanayım? Oğlanlara iyi bakılması gerekmiş, ne dediği doktor, bir kemik hastalığı mı neymiş. Raşit Ağa diye koyduydum aklıma. Raşitli mi Raşitsiz mi bir şeydi işte? Bol bol süt, yoğurt, yağ, peynir, balık dediği... Ondandı ben de bu herife. Yoksa ne işim var malın melalin içinde, ne işim var üç körpeyle karısı kırk gün önce ölmüş herifin döşesinde? Ama kader işte, kime ne kelek yedireceği sır gibi bir şey! Elden geldiğince bakarım oğlanlara ama o kız yok mu o kız, ne var ne yoksa önce o yiyecek. Önce o giyecek, önce ona verilecek. Öyle ister herif. Der ki: ‘Öksüzdür, baş yemesin bizde kalan hakkı.’ Eee başımızda direktir, lafı üstüne laf demem de şuncağızlarımla ne edeceğiz hiç bilmem!” “Ay kız komşum biz getirelim, yedirelim, ne gerekse edelim şuncağızlara. Önce şu bacakları bir düzelsin, sonra bir ete bürünsün sünger gibi kemikleri.” “Eyi edersiniz hanımlar. O kıza kalırsak kara kara günlere kalacak benim oğlanlar.”

“Eee babaanne, sonra ne olmuş o kıza?” diye sorardım. Babaannem ağlamaya başlar ve şöyle devam ederdi: “Ah anam, ah kızım, kız kısmı işte yüzü nerede gülecek ne belli? Bu kız bir zaman sonra sevdaya düşmüş derler. Öyle sevmiş, öyle sevmiş ki erimiş akmış ama oğlanın ne haberi olmuş ne de duymuş kızın kalbini. Annenin zulümleri ise cabası ve günün birinde oğlakları güttüğü yerde bir kınalı taş üzerinde uyuyakalmış. O kınalı taş zamanın ta ötesinde bir gelinin el sürdüğü ağlak taşmış meğer. Hayır, sen ne uyursun orada; bunu, her ana anlatır kızına ama ana yok ya başta, düşmüş işte bir rüyaya. Rüyasında bir nehir, öyle mavi öyle berrak öyle duru akarmış ki kız sarhoş olmuş âdeta. Nehir akmış, kız akmış; nehir akmış, kız akmış; kızın üzerinde, etekleri kabarık bir beyaz elbise varmış. Sonra birisi bir şarkı söylemeye başlamış ve birden hava karar vermiş. Ne yapacağını bilemeyen kız, bu sesin onu sevdaya düşüren oğlan olduğuna kanaat getirip sese doğru yürümeye, sonra koşmaya, sonra da bağırmaya başlamış fakat bir bakmış ki sesi yok bedeninde. ‘Ona ulaşsam, varsam, bulsam, sesi olmayan bir kıza ne etsin ki bu oğlan!’ demiş. İşte tam da bu sırada bir ay çıkmış. Parlak portakal gibi ve oğlan oracıkta ay dedenin üzerinde oturup kıza gülümsemez miymiş? Yüreği güp güp edince de ne yapacağını bilemeden ona ulaşmak için ellerini gökyüzüne kaldırıp yeniden koşmaya başlamış ama hava aniden kararır ay kaybolmuş. ‘Olmaz!’ diye bağırduğunda sesinin yeniden çıktığını anlayıp ırmak boyunca bir seğırtmiş bir seğırtmiş ki onun seğırttiği sırta sonraları ‘Seğırtme Beli’ demişler. Bir vakit sonra ay ucundan ucundan şavkımaya başlayınca ırmak boyundan yukarılara bir tepeciğe tırmanmış, tırmanırken ayaklarına dolanan şeylerin kokusuna daldığında bakmış ki ay büyüyor, büyüyor, büyüyor, ortalık aydınlanıyor ama üzerinde oğlan yok! ‘Neredesin?’ diye seslenmiş ve bakmış ki sesi

yine yok? Duramamış ve kalbiyle seslenmiş bu sefer. ‘Herkes gibi sen de gitme! Ağabeylerim gibi sen de gitme! Annem gibi sen de gitme! Umudum gibi sen de gitme!’ Sonra o şarkı yeniden başlayınca bir yerlerde oğlanın onu beklediğine kanaat getirip yeniden seğırtmek istediğinde ayaklarına dolanan o şeyin onu bırakmadığını ve bacaklarından yukarı doğru sarıp sarmalamaya başladığını hissetmiş. Ay ortalığı iyice ışığa boğduğunda görmüş ki tüm vücuduna sarılan, çiçekleri beyaz, uzun kıvrık dalları olan bir sarmaşıkla sımsıkı kucaklaştığını. Kurtarmaya çalıştıkça bedenini, her yerini bağ etmiş sarmaşık ve nefes alamamaya başlamış. ‘Oysa,’ demiş, ‘Oysa ne güzel çiçeklerin var senin. Kabarık ve beyaz, tıpkı gelinlik gibi, kollarımda ayın eteğinden bana bakan sevgili sanki...’ Sonra o ses yeniden duyulmuş; şarkıyı söyleyenin, kaybettiği kendi sesi olduğunu anladığında sarmaşık beyaz çiçekleriyle kızın ince narin boynunu sıkıca düğümlüyormuş. ‘Artık,’ demiş içinden, ‘artık beni bırakmayan ‘gitmeyen’ biri var. Sonunda oldu işte beyazımı giyindim sana geliyorum.’

Ertesi günmüş işte, kızı o ağlak taşın kınalı ellerinde ölü bulmuşlar. Fark bile etmeden yanından geçip giden o oğlan, hiç bilmemiş bu ölümün kendi elinden olduğunu...” Çok ağlardı babaannem hikâyesinin tam da burasında ve sonra “O çiçek ‘kedibağırsağıymış’ işte kızım.” derdi. “Ama onun gerçek adı ‘Kızboğandır’ derdi daha büyüklerimiz.” diye de eklerdi. “Ne zaman bir kız gerçek bir sevdaya düşse yanında yöresinde açarmış bu çiçek ve göz kırparmış kız kalbine ‘gel benim eteğim daha güzel’ diyerek. Sonra da ölüme çağırılmış kızları derler... Ya boğar ya zehirlermiş derler bir de...” “Ama babaanne öyle güzel ki çiçekleri!” dediğimde hemen ellerini dudaklarına götürüp “Sus bakayım sus! Duyar, Allah etmeye, adı ellere kalasica mendebur ot. Allah bir de güzel çiçek vermiş ki ak pak dalına budağına, kandırıp duru eli ayağı kısayı öylece bu ak paklığıyla... Kızı kısrağı kandır diye mi verdi Allah sana bu çiçekleri be meymenetsiz ot! Aman sakın ha! Eline alma, elleme, çiçeğini yolma, hele hiç mi hiç koklama!” Diyemezdim ki “Ooo babaanne; biz Sıdika, ben, Hülya o tarladan geçerken hep o çiçekleri yolar ve evcilik oyunumuzun gelini yapıp okşarız.” diye.

Uyuyup kaldığım kınalı taştan, oracıkta ineklerini otlatan yaşlı çoban uyardırdı beni; “Kalk kızım kalk, vakit kerahet vaktidir. Burada böylece hele de bu taşın üzerinde uyunur mu hiç? Kimse öğretmedi mi sana bu taşa oturulmayacağını?” Mahmur gözlerle adama baktığımda babaannemin çoban kızın hikâyesini anlatırken ki ifadesini okudum bu ihtiyar yüzde. “Çek git buradan, bu tarladan, mahalleden, hele de ineklerin yiyip durduğu çepeçevre bu tarlayı saran şu beyaz kabarık çiçeklerin yanından!..” Ve aynı adamın kalbinden şunu geçirdiğini duydum, yemin ederim duydum ama kimseye anlatamadım: “Ne zaman bir kız sahici bir sevdaya düşse yanında yöresinde bitiverir bu çiçek! Aldanma sakın, bu çiçeğin tek derdi gerçek sevdaya düşenlerdir, gayrısına da ses etmez zaten... Var git hadi, senin kalbin sevdanın saflığıyla dolmuş kızım...”